po
sbo
so

Taal en communicatie voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften

Effectieve aanpakken voor **het speciaal en regulier onderwijs**

Communicatie en taal vormen de basis voor leren, ontwikkelen en participeren. Deze aanbevelingen ondersteunen bij het doelgericht versterken van communicatie, taal en geletterdheid bij leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte.

NATIONAAL KENNISINSTITUUT ONDERWIJS

Aanbeveling 1
Besteed overal en altijd bewust aandacht aan communicatie en taal

- Breng samenhang aan tussen de taaldomeinen, door luisteren, spreken, lezen en schrijven te verbinden.
- Zorg voor een integrale taalaanpak in andere vakken waarin communicatie, taal en lezen de hele dag aan bod komen.
- Gebruik duidelijke schooltaal zodat leerlingen instructies, teksten en gesprekken beter begrijpen.
- Schep ruimte voor gesprekken waarin leerlingen redeneren, ervaringen delen en op elkaar reageren.
- Zet ondersteunde communicatie in zodat alle leerlingen kunnen deelnemen.

Aanbeveling 2
Maak (taal)onderwijs en communicatie betekenisvol, functioneel, rijk en authentiek

- Formuleer betekenisvolle en functionele taken uit echte situaties.
- Creëer een rijke taal- en leesomgeving die taalontwikkeling, creativiteit en leesplezier stimuleert.
- Breng samenhang aan in het taalonderwijs met thema's die taal, communicatie en wereldkennis verbinden.
- Verbind leeractiviteiten aan kennis en ervaringen zodat nieuwe informatie beter beklijft.

Aanbeveling 3
Speel in op de leerling door doelgericht te werken en te monitoren

- Monitor de grote en kleine ontwikkelstappen door regelmatig te observeren, evalueren en bij te sturen.
- Sluit aan bij de mogelijkheden van de leerling met passende doelen, ondersteuning en instructie.
- Werk doelgericht met uitdagende en haalbare doelen die aansluiten bij de behoeften en mogelijkheden van de leerling.
- Benut de culturele en linguïstische kennis die de leerlingen vanuit huis meenemen.

Aanbeveling 4
Zet didactiek-plus in om te ondersteunen bij belemmeringen in (leer)activiteiten

- Geef gevarieerde en hoogwaardige instructie die aansluit bij wat leerlingen nodig hebben.
- Verdiep je instructie in alle taaldomeinen door routines, visualisaties en herhaling in te zetten.
- Leer (meta)cognitieve leerstrategieën aan zodat leerlingen hun eigen leerproces beter leren plannen, monitoren en evalueren.

Aanbeveling 5
Stimuleer ontwikkeling in de volle breedte

- Stimuleer een positieve, talige grondhouding zodat leerlingen met vertrouwen taal gebruiken en hun communicatieve mogelijkheden verkennen.
- Bevorder het welbevinden van leerlingen door te werken aan taal in een veilige omgeving waarin ze zich kunnen uiten en ontwikkelen.
- Houd rekening met cognitieve belasting met overzichtelijke leerstof, kleine stappen en ondersteuning die aansluit op de leerling.

Aanbeveling 6
Zorg voor een leeromgeving die ondersteunt

- Benut de fysieke leeromgeving waarin taal en communicatie zichtbaar, toegankelijk en betekenisvol zijn.
- Maak gebruik van technologie voor verdieping en toegankelijkheid en vergroot de mogelijkheden voor communicatie, leren en participatie.
- Stel groepen samen op basis van leerbehoefte zodat leerlingen passende ondersteuning kunnen krijgen.

Aanbeveling 7
Vertrek vanuit gezamenlijkheid: 'we kunnen en willen het samen'

- Vergroot je kennis via training en uitwisseling met collega's door professionalisering te verbinden aan de dagelijkse onderwijspraktijk.
- Zorg voor goede randvoorwaarden op schoolniveau met een gedeelde visie, een samenhangend taal- en leesbeleid en een doorgaande leerlijn.
- Stem af met collega's en externe partners over gezamenlijke doelen en deel expertise en verantwoordelijkheden.
- Ga educatief partnerschap aan met ouders door samen verantwoordelijkheid te nemen voor de ontwikkeling van de leerling.

Download of bestel de poster met aanbevelingen gratis op
www.onderwijskennis.nl/leidraad/taal-extra-ondersteuning

08836 Leidraad Taal SO A3 Poster CMYK_WT.indd 1 17-11-2026 07:53